

СЕКЦІЯ 2

SECTION 2

ОСВІТА (ДОШКІЛЬНА, ПОЧАТКОВА ОСВІТА, СЕРЕДНЯ,
ПРОФЕСІЙНА ТА СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА)
EDUCATION (PRESCHOOL, PRIMARY, SECONDARY,
VOCATIONAL AND SPECIAL EDUCATION)

УДК 37.091.33-027.22:373.3:376-056.264

Літяга І. В.

к. п. н., доцент,

доцент кафедри соціальних технологій

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ORCID: 0000-0001-6210-4145

Литвин Т. М.

здобувач магістерського рівня вищої освіти

спеціальність АБ «Спеціальна освіта логопедія»

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР ДЛЯ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА

Дидактичні або, інакше кажучи, навчальні ігри надають можливість як дітям, чий розвиток знаходиться у межах норми, так і дітям, які мають особливі освітні потреби всебічно розвиватися та сприяють формуванню та задоволенню пізнавальних потреб.

Зокрема, у спільному дослідженні Д. Сіятовського та О. Казачінер зазначено, що ігрові зайняття, прийоми та дидактичні ігри підвищують рівень сприйняття учнями навчального матеріалу, роблять їх дидактичну діяльність більш різноманітною та цікавою. Це прямо пропорційно впливає на мотивацію до навчання та навчальну діяльність здобувачів середньої освіти. Чим більше працівників освіти, науковців та інших освітян будуть ділитися наявним у них досвідом використання дидактичних ігор у провадженні навчальної діяльності під час навчання зв'язного мовлення школярів, тим більший бекграунд матимуть учителі, фахівці з інклюзивних центрів для роботи із зазначеним видом порушень. Навчання зв'язного мовлення є важливим, адже сприяє вільному мовленню, яке свою чергу забезпечує успішне вивчення шкільних предметів, повноцінному спілкуванню, розвитку творчих здібностей та збільшенню пізнавальної активності [3, с.470].

Отже, підсумовуючи зазначену вище інформацію, є можливим стверджувати, що зв'язне мовлення є важливим для повноцінної адаптації у суспільство дітей молодшої школи із особливими освітніми потребами. При

цьому його можна розвивати шляхом впровадження у навчальний процес елементів дидактичної гри, адже вона сприяє розвитку інтересу та пізнавальної активності, що в свою чергу мотивує до вивчення у тому числі мови та розвиток мовлення.

У дослідженні А. Бобер зазначено, що дидактичні ігри є ефективним засобом розвитку описової лексики та загального рівня мовлення дітей молодшого шкільного віку. Вона сприяє засвоєнню та закріпленню нових/уже наявних навичок та знань.

За допомогою дидактичної гри є можливість підвищити інтерес до навчання, а також розвивати концентрацію та обсяг уваги, сприяти засвоєнню мовного матеріалу на вищому рівні. Окрім того, є можливість сприяти фізичному, розумовому, моральному та мовленнєвому розвитку, адже суть дидактичної гри полягає у тому, що учні самі вирішують запропоновані їм завдання в ігровій формі, знаходять рішення, вирішують труднощі, які сприяють розвитку вміння вербально висловлювати свої думки та логічно мислити.

Основний акцент робиться на недостатній вивченості розвитку описової лексики за допомогою дидактичної гри, вказуючи на важливості розробки комплексу дидактичних ігор, що будуть спрямовані на розвиток описової лексики у школярів молодшого шкільного віку з проблемами мовлення [1, с. 8].

У той же час А. Бобер та Ю. Косенко у спільній роботі стверджують, що дидактичні ігри є ефективними при роботі з мовленням дітей з різними нозологіями, зокрема ДЦП, РАС та ін.

Окрім того, авторами були розроблені рекомендації стосовно підбору дидактичних ігор під характерні мовні порушення кожній нозології. Зокрема, для дітей з РАС важливо використовувати дидактичні ігри, які можна виконувати за відео зразком. Для дітей, що мають ДЦП, важливо застосовувати ігри, які розвивають словниковий запас, глобальне читання, використовувати масажні техніки, фонетичні вправи, казки-вірші та інше. Автори акцентують особливу увагу на індивідуальній роботі з кожною дитиною, що має особливі освітні потреби, адже кожен та кожна з них мають різні навички, здібності та інтереси. Тому, власне й варто підбирати всі ігри та техніки індивідуально у кожному випадку [2, с. 8].

Отже, аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що дидактичні ігри є ефективним засобом розвитку зв'язного мовлення у молодших школярів з особливими освітніми потребами, сприяє збагаченню словникового запасу, розвитку уваги, мислення, концентрації та підвищенню пізнавальної активності.

Встановлено, що дидактичні ігри здатні підвищувати мотивацію до навчання, полегшувати засвоєння мовного матеріалу. Особливої

ефективності дидактичні ігри набувають за умови індивідуалізації підходу з урахуванням нозології, рівня мовленнєвого розвитку та особистісних особливостей дитини.

Перспективою подальших досліджень вбачаємо впровадження дидактичних ігор у логопедичну та освітню практику системно, оскільки вони забезпечують комплексний вплив на розвиток мовлення, сприяють успішній соціальній адаптації молодших школярів з особливими освітніми потребами, розробці комплексних дидактичних програм, адаптованих під кожен нозологію з можливістю індивідуальної адаптації під кожен дитину.

Список літератури

1. Бобер А. В. Дидактичні ігри як засіб розвитку описової лексики молодших школярів з інтелектуальними порушеннями. *Inclusion and Diversity*. 2023. №2. с. 5-8. URL: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/inclusion/article/view/10> (дата звернення: 15.04. 2026 року).

2. Бобер А. В., Косенко Ю. М. Використання дидактичних ігор при проведенні корекційно-розвиткових занять з розвитку мовлення у інклюзивно-ресурсних центрах з дітьми, які здобувають освіту на індивідуальній формі навчання (педагогічний патронаж). *Inclusion and Diversity*, 2024. с. 5-9. URL: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/inclusion/article/view/510> (дата звернення: 15.04. 2026 року).

3. Сіятовський Д. О., Казачінер О. С. Вплив дидактичних ігор на розвиток зв'язного мовлення у молодших школярів з особливими освітніми потребами на уроках української мови. *Синергетичний потенціал міждисциплінарного підходу у супроводі осіб з особливими освітніми потребами: зб. матеріалів всеукр. круглого столу*. Харків, 2025. С. 467–470. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/db5daace-03d3-4462-bd8c-db9c023d9687> (дата звернення: 14.04.2026 року).